

Огляд світового ринку насіння соняшника

Зміст

1. Світове виробництво насіння соняшника (країнова орієнтація) 2007-2014 роки.
2. Світове споживання насіння соняшника (країнова орієнтація) 2007-2014 роки.
3. Основні експортери насіння соняшника(країнова орієнтація) 2007-2014 роки.
4. Основні імпортери насіння соняшника (країнова орієнтація) 2007-2014 роки.

1. Світове виробництво насіння соняшника (країнова орієнтація) 2007-2014 роки.

Світове виробництво насіння соняшника здійснюється рядом країн-виробників, які суттєво не змінилися протягом 2007– 2014 рр. Це Аргентина, Росія, Турція, Україна, Європейський Союз та ряд інших країн.

Протягом періоду дослідження загальне світове виробництво насіння соняшника суттєво зросло з 27 024 тис. т до 39 913 тис. т (на 12 889 тис.т або майже на 48%). Максимального обсягу світове виробництво насіння соняшника досягло в 2013-2014 рр – 42 874 тис. т , мінімальний обсяг виробництва в зазначеному періоді – 27 024 тис. т (2007-2008 рр).

(Див. Табл. 1.1 і Діаграму 1.1.)

Виробництво насіння соняшника в 2007-2014 роках характеризується досить нестабільною динамікою. В період 2007-2009 рр. виробництво в усіх країнах, крім Аргентини, зростає, але вже в наступному році в світі помітне скорочення обсягів виробництва, яке для деяких країн продовжилося на 2 роки (Росія, Євросоюз).

В 2011-2012 рр. досягнуто досить суттєве зростання виробництва загалом по світу (світовий приріст 10 352 тис.т), але вже в наступному році знову спостерігається падіння виробництва на 4550 тис.т. за рахунок зниження обсягів виробництва в Аргентині, Росії, Україні та Європі.

Досить вдалим був період 2013-2014 рр., коли майже всі країни-виробники (крім Аргентини) забезпечили світове зростання обсягів виробництва на 6901 тис.т.

В кінці періоду дослідження (2014-2015) знов спостерігається зниження виробництва насіння соняшника майже в усіх країнах, крім Аргентини та інших країн, але їх обсяги зростання є незначними.

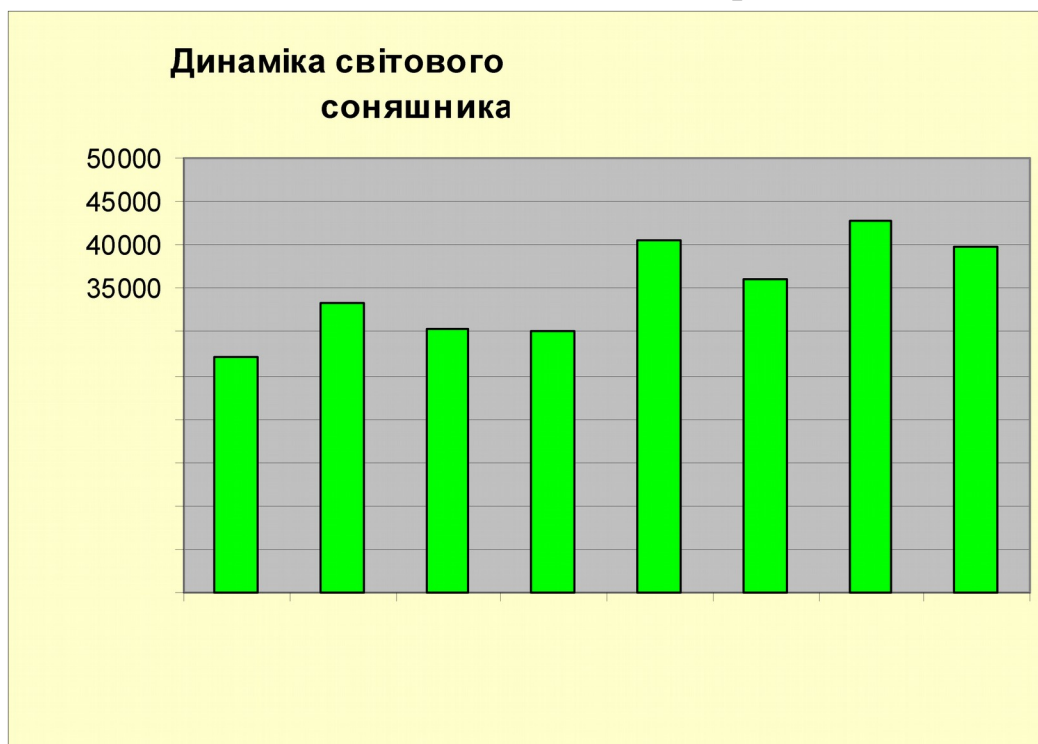
(Див. Табл. 1.2 і Діаграму 1.2)

Таблиця 1.1.

Світове виробництво насіння соняшника (країнова орієнтація) 2007-2014 роки. (тис. тон)

	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15
Аргентина	4,650 2,44	2,300	2,800	3,600	3,100	2,100	2,500	
Росія	5,650	7,350	6,425	5,500	9,627	7,959	10,554	9,000
Турція	700	830	800	875	925	1,125	1,400	1,200
Україна	4,200	7,000	6,500	6,500	10,500	9,000	11,600	10,000
Євр.Союз	4,799	7,130	6,940	6,850	8,292	7,088	8,879 8,850	
Інші	7,025	8,524	7,428	7,652	7,585	7,701	8,341	8,363
Всього (світ)	27,024	33,274	30,393	30,177	40,529	35,973	42,874	39,913

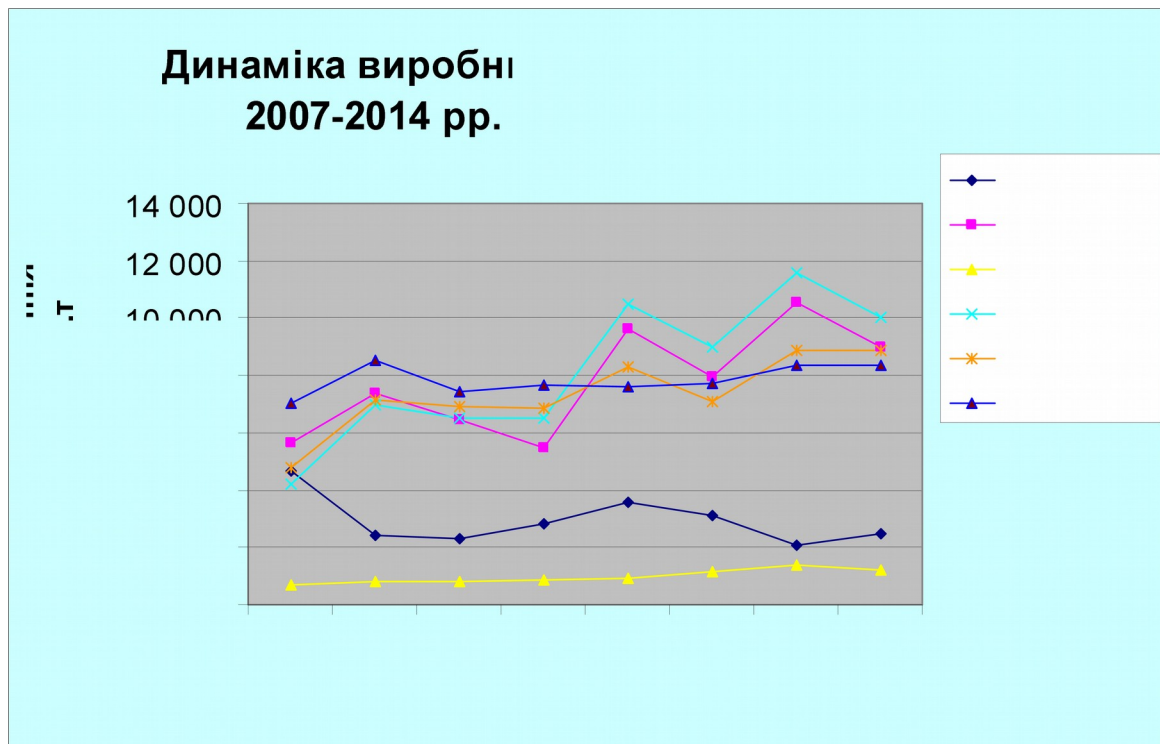
Діаграма 1.1. Динаміка світового виробництва насіння соняшника в 2007-2014 роках

Таблиця 1.2.
Динаміка виробництва насіння соняшника в 2007-2024 роках (країнова орієнтація)

	2007/08	2008/09	приріст	2009/10	приріст	2010/11	приріст	2011/12	приріст	2012/13	п
Аргентина	4650	2440	-4406	2300	-140	2800	500	3600	800	3100	-
Росія	5650	7350	1700	6425	5500	-925	9627	4127	7959	-1668	1
Турція	700	830	130	800	-30	875	75	925	50	1125	2
Україна	4200	7000	2800	6500	-500	6500	0	10500	4000	9000	-
Євр.Союз	4799	7130	2331	6940	-190	6850	-90	8292	1442	7088	-
Інші	7025	8524	1499	7428	-1096	7652	224	7585	-67	7701	1
Всього (світ)	27024	33274	6250	30393	-2881	30177	-216	40529	10352	35973	-

Діаграма 1.2. Динаміка виробництва насіння соняшника в 2007-2024 роках (країнова орієнтація)

Доля різних країн у виробництві насіння соняшника змінювалася протягом періоду дослідження, але основною рисою її динаміки є досить незначне коливання (в середньому, доля ринку кожної країни протягом періоду дослідження змінювалася в межах 2-5%).

Виключення становлять Аргентина, яка втратила значну долю виробництва в 2008-2009 рр., і Україна, яка підвищила долю у світовому виробництві на 9 %.

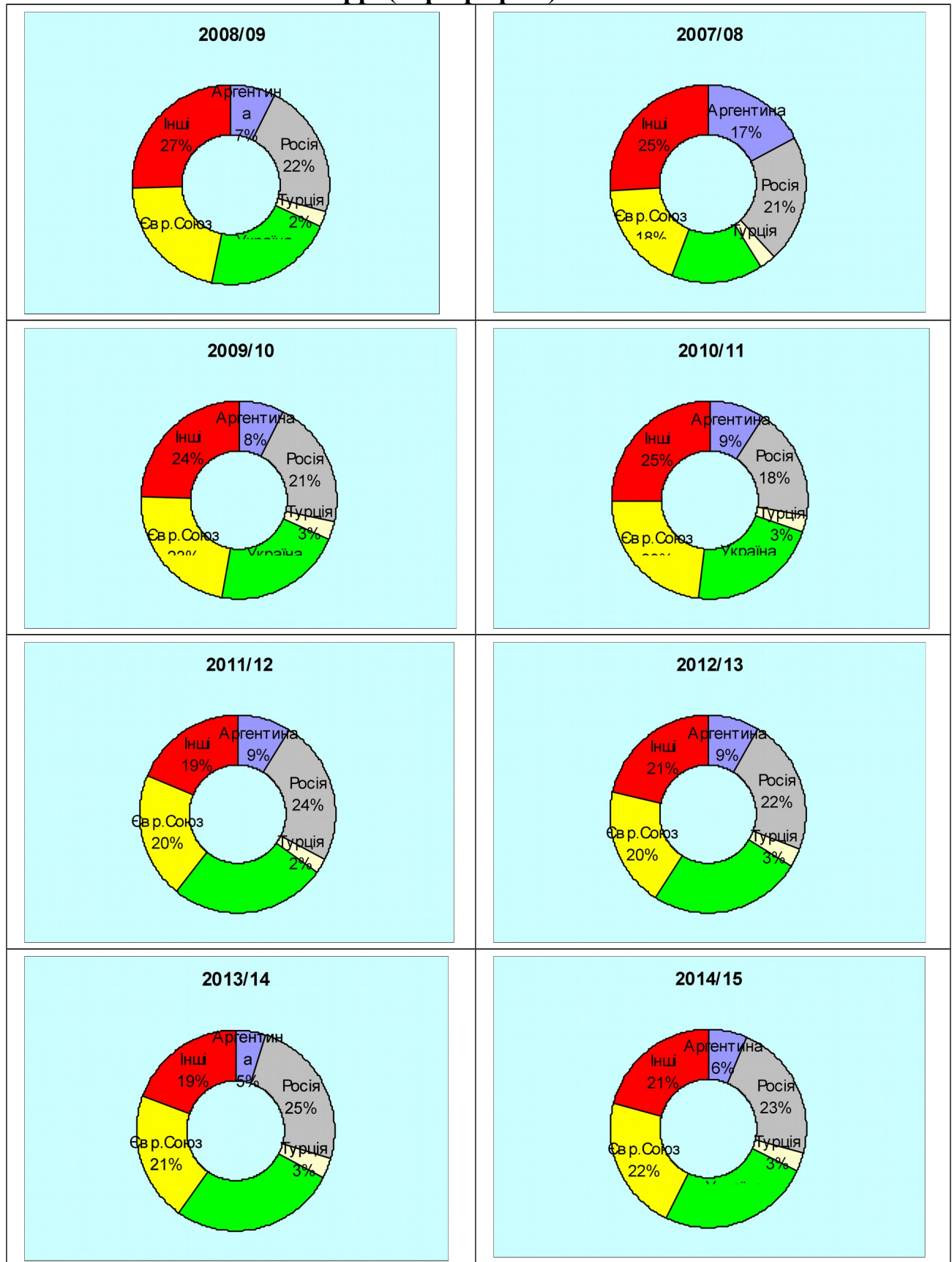
Покраїнова характеристика динаміки долі країни в світовому виробництві насіння соняшника:

- Аргентина в 2007-2008 рр. має досить високу долю у світовому виробництві (17%), але вже в наступному році вона втрачає 10% і її доля становить 7%, протягом наступних 4 років доля Аргентини дещо зростає до 8-9% і лишається стабільною. В 2013 році спостерігається помітне скорочення долі виробництва на 4%, яке трохи підростає до 6% в кінці терміну дослідження. Загальна динаміка за період дослідження – падіння долі виробництва з 17 % до 6 % (на 11%).
- Росія: доля Росії у світовому виробництві насіння соняшника коливається незначною мірою протягом періоду дослідження (в середньому 22-23%), при цьому найнижчий показник зафіксований в 2010-2011 рр – 18%, а найвищий – в 2013-2014 рр. – 25% долі світового виробництва.
- Турція: доля Турції у світовому виробництві насіння соняшника коливається незначною мірою протягом періоду дослідження і становить 2-3%.
- Україна: В період з 2007 до 2014 рр. Україна покращила свою долю у світовому виробництві насіння соняшника з 16% до 25% (зростання на 9 %), при чому найвищу долю ринку країна утримувала в 2013-2014 рр. (27% і 1 місце). Починаючи з 2011 року і до кінця періоду дослідження, доля України у світовому виробництві насіння соняшника була найвищою серед інших країн-виробників.
- Європейський Союз: доля Європейського Союзу зросла з 18% до 22% в період з 2007 до 2014 (на 4 %). Найвищий показник був зафіксований в 2009-2011рр. – 23%, найнижчий – в 2007-2008рр. – 18%.
- Інші країни: доля інших країн у світовому виробництві насіння соняшника знизилася з 25% до 21% в період з 2007 до 2014 (на 4 %). Найвищий показник був зафіксований в 2008-2009рр. – 27% (1 місце), найнижчий – 19% - в 2011 і в 2013 рр.

Див. Таблицю 1.3 і 1.4

Таблиця 1.4. Динаміка долі різних країн у світовому виробництві насіння соняшника 2007-2014 рр. (інфографіка)

2. Світове споживання насіння соняшника (країнова орієнтація) 2007-2014 роки.

Протягом 2007–2017 рр. світове споживання насіння соняшника здійснюється рядом країн, які є і основними виробниками даної сільськогосподарської культури. Це Аргентина, Росія, Турція, Україна, Європейський Союз та ряд інших країн.

Протягом періоду дослідження загальне світове споживання насіння соняшника суттєво зросло з 26 567 тис. т до 40 435 тис. т (на 13 868 тис.т або на 34%). Максимального обсягу світове споживання насіння соняшника досягло в 2013-2014 рр – 41 343 тис. т , мінімальний обсяг споживання в зазначеному періоді – 26 567 тис. т (2007-2008 рр).

Порівнюючи світове виробництво і споживання насіння соняшника в зазначеному періоді, можна зробити висновок, що вироблений продукт повністю споживається на світовому ринку.

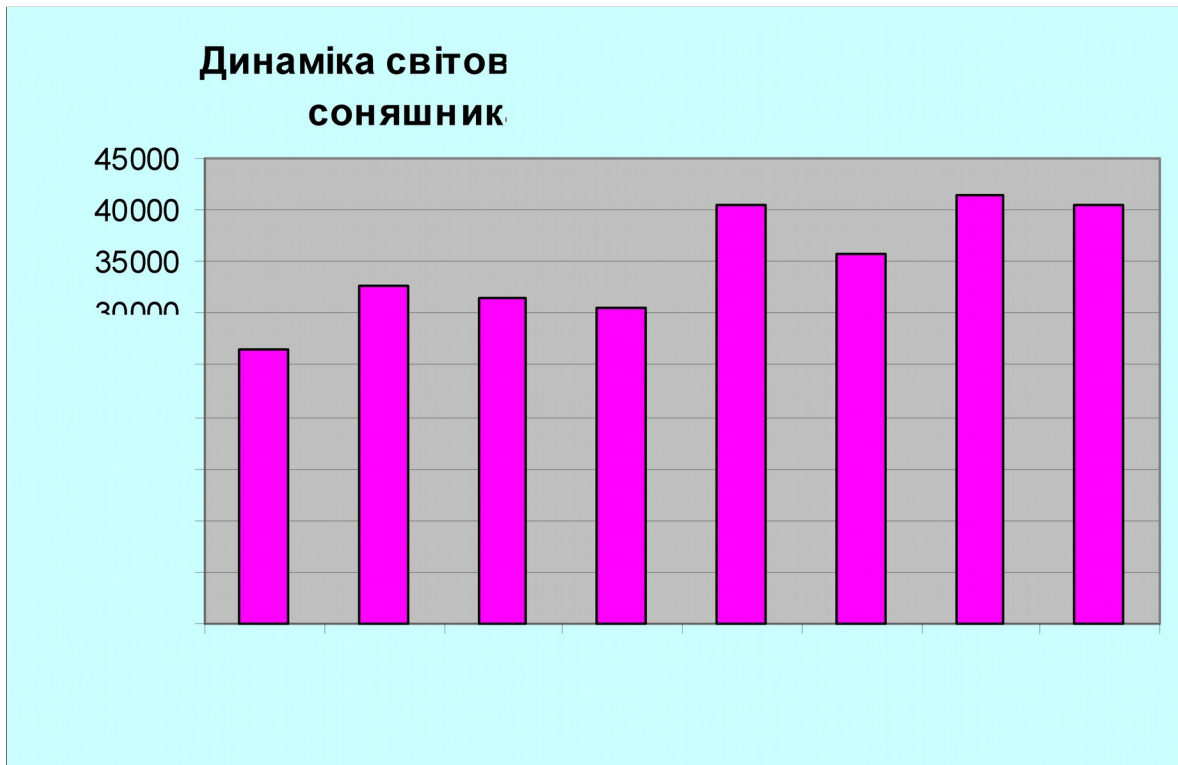
(Див. Табл. 2.1 і Діаграму 2.1.)

Таблиця 2.1. Світове споживання насіння соняшника (країнова орієнтація) 2007-2014 роки. (тис. тон)

	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15
Аргентина	3,887	3,367	2,550	3,030	3,437	2,374	2,280	2,530
Росія	5,648	6,917	6,720	5,595	9,345	8,046	10,090	9,270
Турція	1,277	1,216	1,477	1,307	1,687	1,807 1,987	2,008	
Україна	4,133	6,285	6,181	6,350	10,410	8,710	10,895	10,365
Євр.Союз	4,990	6,775	7,000	6,670	7,750	7,185	8,003	8,193
Інші	6,632	8,193	7,612	7,591	7,811	7,684	8,088	8,069
Всього (світ)	26,567	32,753	31,540	30,543	40,440	35,806	41,343 40,435	

Діаграма 2.1. Динаміка світового споживання насіння соняшника в 2007-2014 роках

Світове споживання насіння соняшника в 2007-2014 роках характеризується досить нестабільною динамікою.

В період 2007-2009 рр. споживання в усіх країнах, крім Аргентини і Турції, зростає, але вже в наступному році в світі помітне скорочення обсягів споживання, яке продовжилося на 2 роки (в середньому на 1000 тис.т в рік)

В 2011-2012 рр. спостерігається суттєве зростання споживання насіння соняшника в усіх країнах (світовий приріст – 9897 тис.т), якке співпадає з відповідним зростанням виробництва.

В наступному 2012-2013 році – найбільше за період дослідження зниження обсягів споживання насіння соняшника (зниження на 4634 тис.т)

Співпало зі зростанням виробництва і зростання споживання в період 2013-2014 рр., коли майже всі країни (крім Аргентини) забезпечили світове зростання обсягів виробництва на 5537 тис.т.

В кінці періоду дослідження (2014-2015) знов спостерігається зниження споживання насіння соняшника майже в усіх країнах, крім Аргентини, Турції та Європейського Союзу країн, але їх обсяги зростання є незначними, загальне зниження світового споживання за рік – 908 тис.т.

(Див. Табл. 2.2 і Діаграму 2.2)

Таблиця 2.2. Динаміка споживання насіння соняшника в 2007-2024 роках (країнова орієнтація)

	2007/08	2008/09	приріст	2009/10	приріст	2010/11	приріст	2011/12	приріст	2012/13	п
Аргентина	3887	3367	-520	2550	-817	3030	480	3437	407	2374	-1
Росія	5648	6917	1269	6720	-197	5595	-1125	9345	3750	8046	-1
Турція	1277	1216	-61	1477	261	1307	-170	1687	380	1807	1
Україна	4133	6285	2152	6181	-104	6350	169	10410	4060	8710	-1
Євр.Союз	4990	6775	1785	7000	225	6670	-330	7750	1080	7185	-5
Інші	6632	8193	1561	7612	-581	7591	-21	7811	220	7684	-1
Всього (світ)	26567	32753	6186	31540	-1213	30543	-997	40440	9897	35806	-4

Діаграма 2.2. Динаміка споживання насіння соняшника в 2007-2024 роках (країнова орієнтація)

Доля різних країн у споживанні насіння соняшника змінювалася протягом періоду дослідження, але основною рисою її динаміки є досить незначне коливання (в середньому, доля ринку кожної країни протягом періоду дослідження змінювалася в межах 1-5%).

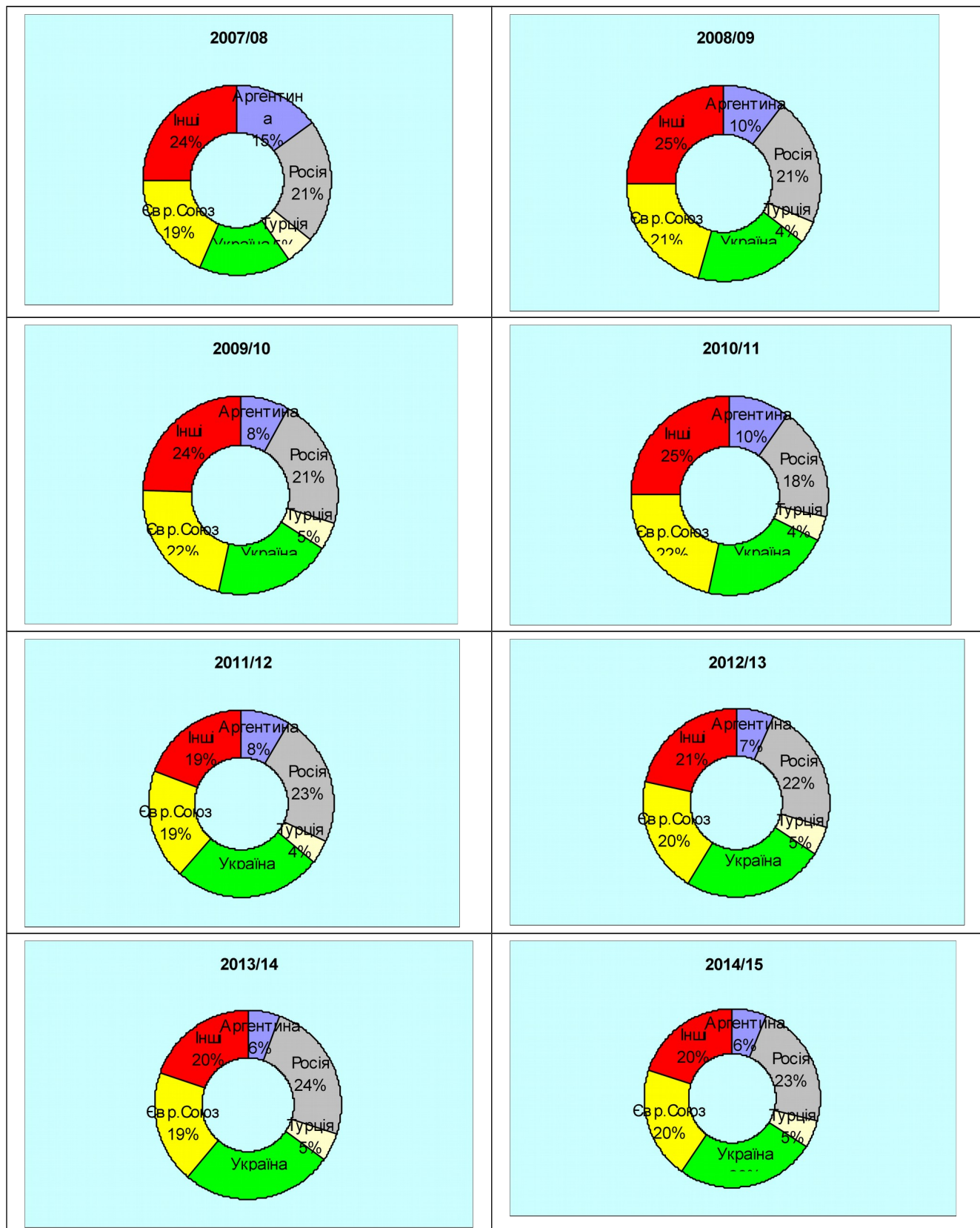
Покраїнова характеристика динаміки долі країни в світовому споживанні насіння соняшника:

- Аргентина в 2007-2009 рр. втратила 5% долі світового споживання насіння соняшника, при чому за весь період дослідження її доля скоротилася на 9% (з 15% до 6 %)
- Росія: доля Росії у світовому споживанні насіння соняшника коливається незначною мірою протягом періоду дослідження (в середньому 21-22%), при цьому найнижчий показник зафіксований в 2010-2011 рр – 18%, а найвищий – в 2013-2014 рр. – 24% долі світового споживання, що співпадає з відповідними показниками виробництва в цій країні.
- Турція: доля Турції у світовому виробництві насіння соняшника коливається незначною мірою протягом періоду дослідження і становить 4-5%, причому даний показник дещо перевищує відповідні середні значення долі країни в обсязі світового виробництва (2-3%)
- Україна: В період з 2007 до 2014 рр. Україна покращила свою долю у світовому споживанні насіння соняшника з 16% до 27% (зростання на 11 %), причому найвищу долю споживання країна утримувала в 2011-2012 рр. (27% і 1 місце). Починаючи з 2011 року і до кінця періоду дослідження, доля України у світовому споживанні насіння соняшника була найвищою серед інших країн-виробників, що співпадає з відповідними показниками виробництва в цій країні.
- Європейський Союз: доля Європейського Союзу колівалася в межах з 19% до 22% в період з 2007 до 2014рр. Найвищий показник був зафіксований в 2009-2011рр. – 22%, найнижчий – в 2007-2008рр. – 19%, що в цілому співпадає з відповідними показниками виробництва в цій країні.
- Інші країни: доля інших країн у світовому виробництві насіння соняшника знизилася з 24% до 20% в період з 2007 до 2014 (на 4 %). Найвищий показник був зафіксований в 2008-2009рр. і 2010-2011 рр. – 25% (1 місце), найнижчий – 19% - в 2011-12 рр.

(Див. Таблицю 2.3 і 2.4)

Таблиця 2.3 Динаміка долі різних країн у світовому споживанні насіння соняшника 2007-2014 рр.

Використані джерела:

2007-2008 джерело

<http://usda.mannlib.cornell.edu/usda/fas/oilseed-trade//2000s/2009/oilseed-trade-12-10-2009.pdf>

табл. 13

2008-2011 джерело

<http://usda.mannlib.cornell.edu/usda/fas/oilseed-trade//2010s/2010/oilseed-trade-12-10-2010.pdf>

табл. 13

2012-2015 джерело

<http://usda.mannlib.cornell.edu/usda/fas/oilseed-trade//2010s/2014/oilseed-trade-12-10-2014.pdf>

табл. 13

2011-2012 джерело

<http://usda.mannlib.cornell.edu/usda/fas/oilseed-trade//2010s/2012/oilseed-trade-12-11-2012.pdf>

табл. 13

3. Основні експортери насіння соняшника (країнова орієнтація) 2007-2014 роки.

3.1. Світова торгівля (експорт) насінням соняшнику

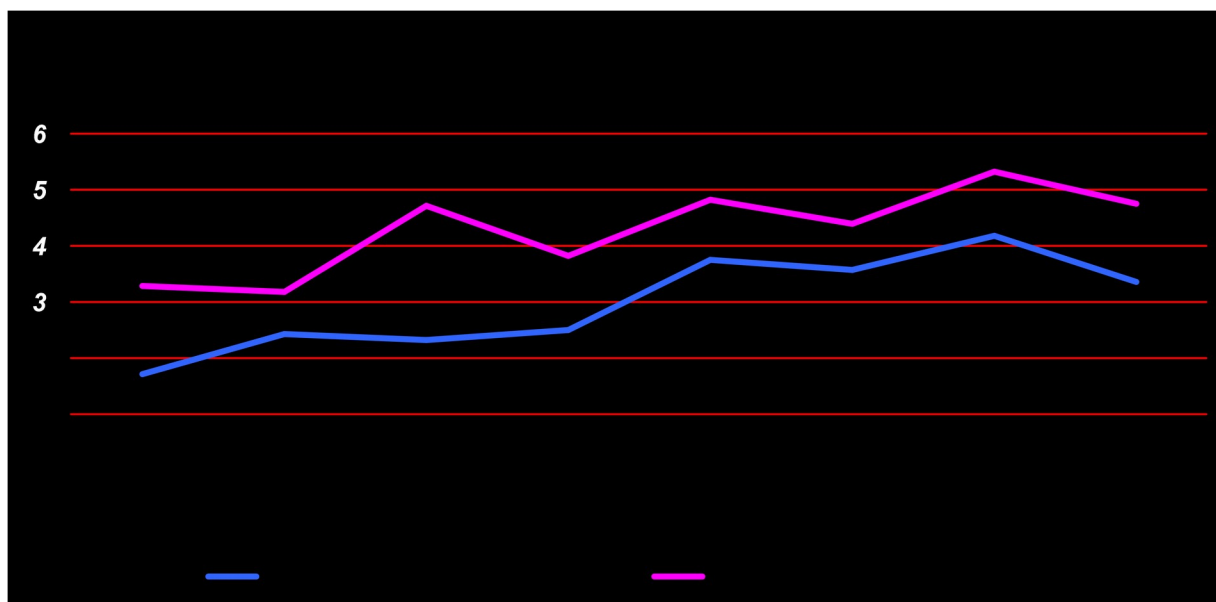
У 2014 році обсяг світового експорту насіння соняшнику склав 4,76 млн. тонн. У порівнянні з 2013 роком (5,3 млн. т) цей показник знизився на 10,2%. Але в порівнянні з 2012 роком (4,39 млн. т) він виріс на 8,4%. Якщо результати 2014 року порівнювати з результатами 2007-го року (3,27 млн. т), то зростання склало 45,6%.

У вартісному вираженні обсяг світового експорту насіння соняшнику за підсумками 2014 року (3,37 млрд. дол. США) також виявився нижче, ніж у 2013 році (4,17 млрд. дол.) - на 19,1%. Але в порівнянні з 2007 роком (1,73 млрд. дол.) зростання показника склало 95,3%.

Таким чином, в цілому за 8-річний період (2007-2014 рр.) динаміка розвитку світового експорту насіння соняшнику є позитивною як за показником фізичного, так і вартісного обсягу.

(Див. Діаграму 3.1.)

Діаграма 3.1. Динаміка світової торгівлі (експорту) насінням соняшнику у 2007-2014 рр.

3.2. Найбільші експортери насіння соняшнику (країнова орієнтація) 2007-2014 роки

За підсумками 2014 року найбільшими експортерами насіння соняшнику (ТОП-10 країн) у світі є Румунія, Болгарія, Угорщина, Франція, Молдова, Словаччина, Китай, Казахстан, США і Росія.

Сім країн (Румунія, Болгарія, Угорщина, Франція, Словаччина, Китай і США) регулярно потрапляють у список ТОП-10 впродовж усіх 8 років (з 2007 по 2014). Їх частка в світових експортних поставках хоч і коливається, втім незначно, і за підсумками 2014 року становить 27,8%, 18,4%, 9,4%, 9,3%, 4,9%, 3,7% і 2,75% від загальносвітового рівня (у фізичному вираженні) та 17,5%, 14,7%, 8,0%, 11,9%, 3,3%, 8,8% і 7,6% (у вартісному вираженні).

Дві країни (Канада і Україна) в період з 2007 по 2014 рр. вибули зі списку ТОП-10 країн ключових експортерів і навряд чи повернуться туди найближчим часом.

Дві країни (Молдова і Казахстан) увійшли до списку.

Молдова потрапила у список ТОП-10 найбільших експортерів в 2009 році (з обсягом експорту 113 тис. тонн, або 2,4% від загальносвітового рівня, 9-ий показник в світі). За підсумками 2014 роки вона займає 5 місце з обсягом експорту 247,5 тис. тонн, або 5,2% від загальносвітового рівня.

Казахстан потрапив у список ТОП-10 в 2014 році (147 тис. т, або 3,1%) і займає 8-е місце.

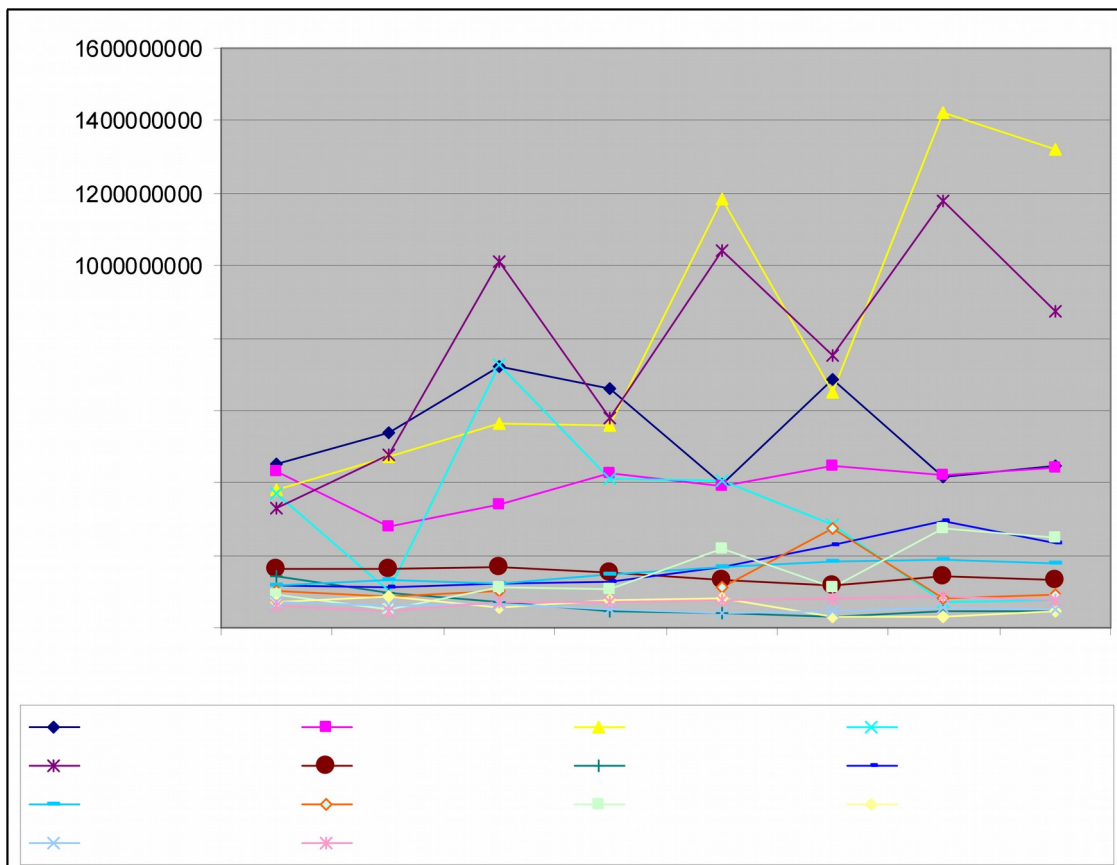
Україна входила у список ТОП-10 з 2007 по 2012 рр., будучи одним з його лідерів. У 2007 році вона зайняла 4-е місце з обсягом експорту 370 тис. т, або 11,3% від загальносвітового рівня; в 2008-му році була 8-ю (99,2 тис. т, або 3,1%); в 2009-му - 2-ою (727,8 тис. т, або 15,4%); у 2010-му - 5-ою (409,7 тис. т, або 10,7%); у 2011-му - 3-ою (406,1 тис. т, або 8,4%); у 2012-му – знову 5-ою (282 тис. т, або 6,4%). У 2013 році обсяг українського експорту різко скоротився до 70 тис. т - 12 показник у світі, і Україна вибула з ТОП-10-ки. У 2014 році обсяг українського експорту насіння соняшнику склав 74 тис. т - 13 показник у світі.

Різке скорочення експорту насіння соняшнику з України в 2013- 2014 роках (при тому, що Україна посідає перше місце в світі за його виробництвом) можна пояснити тим, що, по-перше, в Україні діє експортне мито на насіння соняшнику в розмірі 10%, а по-друге, що в основному з України експортуються продукти переробки насіння соняшнику - соняшникова олія, шрот. Для порівняння, частка України в світовому експорті соняшnikової олії становить понад 55% (стабільне перше місце). І такий результат, на думку експертів, досягнутий не в останню чергу саме завдяки введенню експортного мита на насіння соняшнику. Причому це мито в розмірі 10% за домовленістю з ЄС буде діяти в Україні протягом 15 років з дня підписання Угоди про асоціацію.

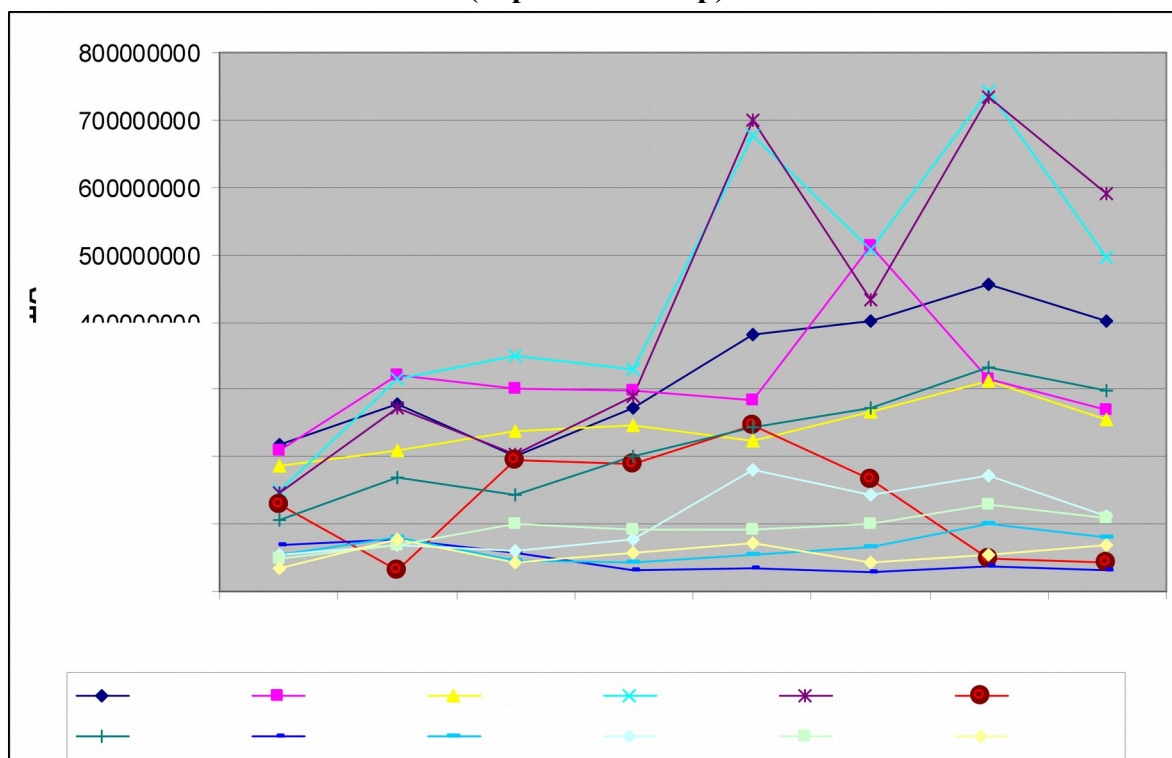
(Див. Табл. 3.1 та 3.4. і Діаграми 3.2, 3.3 та 3.4)

Діаграма 3.2. Динаміка експорту насіння соняшнику по країнам-відправникам (ТОП-14 найбільших країн-експортерів) у 2007-2014 рр.

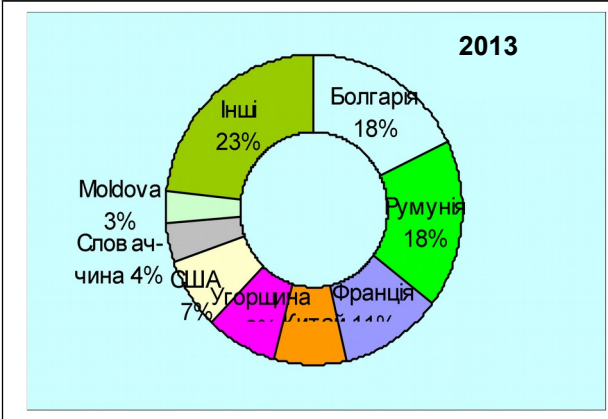
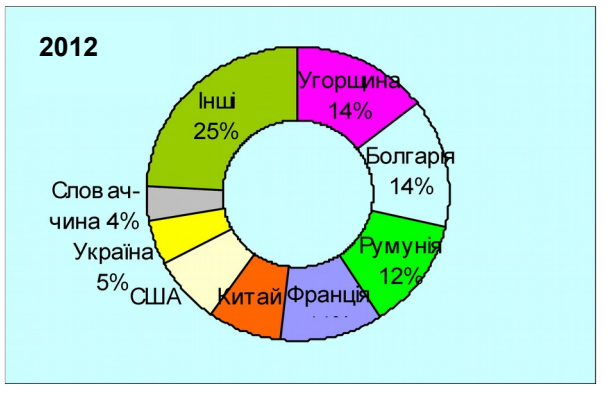
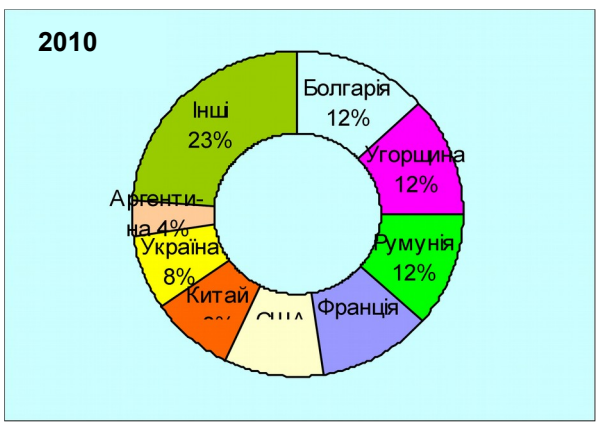
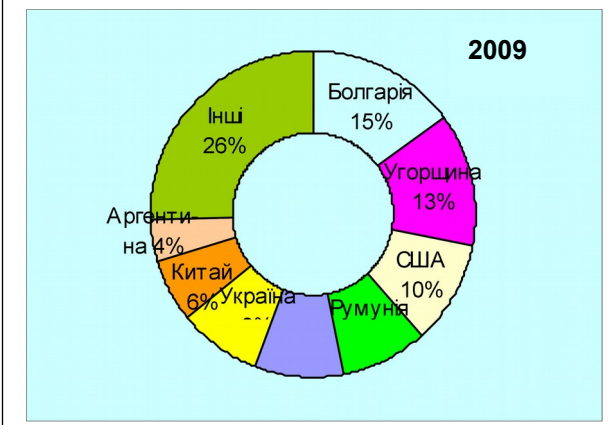
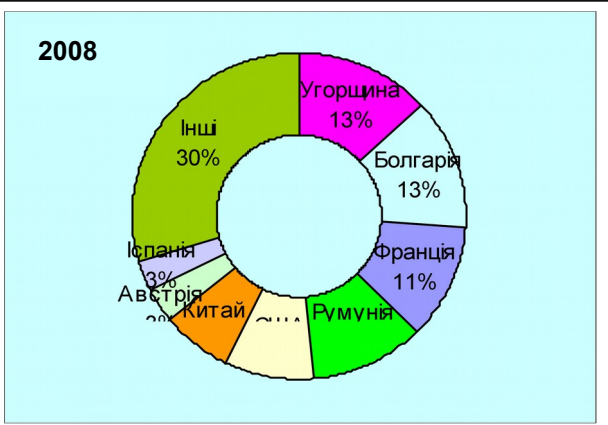
(фізичний вимір)

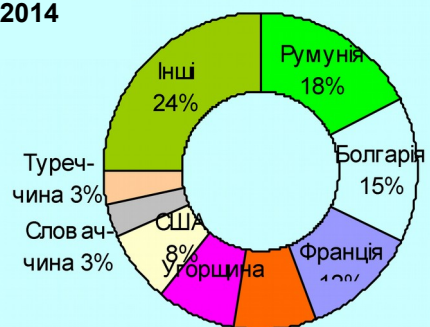
Діаграма 3.3. Динаміка експорту насіння соняшнику по країнам-відправникам (ТОП-12 найбільших країн-експортерів) у 2007-2014 рр. (вартісний вимір)

Діаграма 3.4. Динаміка долі різних країн у світовому експорті насіння соняшника (у вартісному вимірі) 2007-2014 рр. (інфографіка)

2014

Uruguay	20	19196090	18	38635140														
South Africa			11	80563387														
Croatia			22				17	46862060	7	27950019	4	55909196	15	43928532	10	87923083	7	46133990
Bolivia			20				14	65766593										
Germany			0				20	25177500	10	84509500	3	61409501	18	33901120	18	37970155	19	34166653
Turkey									18	21616442	9	32352065	16	40147907	19	32311183	20	33350551
Kazakhstan									19	18885002			11	107401200	16	53832958	8	147402720
Portugal									20	17864845	0	22144225						
Serbia														9	116102146		13	57056569
Всього (світ)		3271432625		3188983360		4725637695		3820946884		4825587117		4386305580		5317647425		4758526862		

Джерело: UN Comtrade (International Trade Statistics Database)

Таблиця 3.2. Основні експортери (ТОП 20) насіння соняшника (країнова орієнтація) 2007-2014 роки, дол. США

		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	20	14						
France	1	217157353	3	277811592	5	201139531	4	272687726	3	379940349	4	401969406	3	456464604	3	400131016
Hungary	2	209452000	1	322437000	2	300506000	2	297285000	4	285050000	1	514463000	5	316453481	5	269280788
USA	3	187328150	5	210511412	3	238081132	5	247358914	7	224823370	6	265814792	6	312046785	6	255750609
Bulgaria	4	149434292	2	315850462	1	350737913	1	329582305	2	676254073	2	507280528	1	741771530	2	496298511
Romania	5	145059143	4	273724439	4	203670775	3	288782445	1	701032691	3	432274049	2	734732846	1	591188949
Ukraine	6	130411056	1		6	195033319	7	188179778	5	247363132	7	165724689	16	48987576	16	43877146
China	7	106809183	6	169173141	7	142953643	6	200953347	6	244541699	5	273225561	4	333808749	4	296812608
Canada	8	68964281	9	76393451	10	57585298	16	32303916	7	34031264	19	27539789	19	37582172	18	32368596

Austria	9	55612839	7 1	79124357	12	46124367	15	41662027	1 4	54482913	13	67254689	11	100850249	11	79269135
Slovakia	10	55239735	0	69913683	9	59518828	9	76452817	8	179952851	8	144675781	7	171813128	7	112487693
Argentina	11	48601094	11	68184413	8	98939017	8	91998781	0	93184968	10	101157279	9	128064412	9	107882970
Spain	12	35302071	8	76583389	13	43481244	13	56654483	1 2	72755818	15	44098108	15	53383283	12	69682568
Malawi	13	31966908														
Netherlands	14	30273538	1 3	42100180	11	54676933	14	46561581	1 5	51660438	16	43288275	12	69617482	15	48440180
Rep. of Moldova	15	29705582	2 0	21816514	14	37808127	12	57303517	9	123719878	12	72648459	8	136153438	10	105568757
Russian Federation	16	27564863	1 8	29687928	18	28190639			1 6	43601051	9	118958369	20	33996307	17	41928296
Turkey	17	26597820	1 7	30277149	15	35050497	11	58891730	11 2	81083923	11	101082003	10	101090781	8	111313261
Czech Rep.	18	19341105	1 6	31263082			19	15519182	0	22303537	17	30071058				
Germany	19	17484000	1 4	34228000	16	29113000	10	63720049	1 3	65963064	14	49310421	13	66024863	13	60280967
Italy	20	14579684					17	19439835	1 9	23477667	20	25877045			20	26212920
South Africa			1 2	59969818												
Uruguay			1 9	27789572												
Paraguay					17	28950373										
Israel							18	16039000								
Croatia									1 8	27658286	18	29913671	18	40676089		
Serbia													14	54336458	19	32096400
Belgium													17	40692085		
Kazakhstan															14	52620948
Всього (світ)		1727551693		2444514140		2323043729		2506823100		3757035929		3564135067		4168959353		3373603442

Джерело: UN Comtrade (International Trade Statistics Database)

3.3. Географічна структура експорту насіння соняшнику (деталізація експорту ТОП-10 ключових країн-експортерів по країнам-споживачам)

Географія експорту насіння соняшнику в 2014 році ТОП-10 країн (у фізичному вимірі) представлена нижче.

(Див. Табл. 3.3)

Таблиця 3.3. ТОП-10 ключових експортерів насіння соняшнику в 2014 р. Деталізація експорту по країнам-споживачам

		Румунія		Болгарія	
1	Франція	199,5 тис. тон	15,1%	Нідерланди	236,6 тис. тон 27,0%
2	Пакистан	185,7 тис. тон	14,5%	Португалія	96,2 тис. тон 11,0%
3	Туреччина	174,3 тис. тон	13,2%	Туреччина	92,5 тис. тон 10,6%
4	Угорщина	150,8 тис. тон	11,4%	Франція	79,8 тис. тон 9,1%
5	Нідерланди	145,7 тис. тон	11,0%	Іспанія	74,2 тис. тон 8,5%
6	Іспанія	131,1 тис. тон	9,9%	Німеччина	62,3 тис. тон 7,1%
7	Італія	111,2 тис. тон	8,4%	Румунія	38,7 тис. тон 4,4%
		Угорщина		Франція	
1	Нідерланди	143,5 тис. тон	32,0%	Іспанія	203,2 тис. тон 45,8%
2	Німеччина	132,4 тис. тон	29,5%	Німеччина	126,2 тис. тон 28,5%
3	Італія	42,7 тис. тон	9,5%	Бельгія	48,5 тис. тон 10,9%
4	Бельгія	31,9 тис. тон	7,1%	Нідерланди	37,2 тис. тон 8,4%
5	Астрія	31,6 тис. тон	7,0%	Великобританія	10 тис. тон 2,2%
6	Румунія	23 тис. тон	5,1%	Росія	4,5 тис. тон 1,0%
7	Боснія і Герцег.	7,6 тис. тон	1,7%	Україна	2,8 тис. тон 0,6%
		Молдова		Словаччина	
1	Туреччина	80,7 тис. тон	32,6%	Чехія	64,3 тис. тон 27,6%
2	Румунія	40,3 тис. тон	16,3%	Австрія	55,6 тис. тон 23,9%
3	Великобританія	40,1 тис. тон	16,2%	Німеччина	52,7 тис. тон 22,6%
4	Україна	37,2 тис. тон	15,0%	Угорщина	32,8 тис. тон 14,1%
5	Польща	8,0 тис. тон	3,2%	Франція	10,7 тис. тон 4,6%
6	Гон Конг (Китай)	7,3 тис. тон 2,9%	Польща	5,7 тис. тон	2,4%
7	Пакистан	7,0 тис. тон	2,8%	Данія	3,5 тис. тон 1,5%
		Китай		Казахстан	
1	Єгипет	36,0 тис. тон	20,5%	Узбекистан	72,1 тис. тон 48,9%
2	Іран	27,4 тис. тон	15,6%	Китай	60,8 тис. тон 41,2%
3	ОАЕ	17,1 тис. тон	9,7%	Іран	4,4 тис. тон 3,0%
4	В'єтнам	17,0 тис. тон	9,7%	Таджикистан	4,1 тис. тон 2,8%
5	Кувейт	12,0 тис. тон	6,8%	Туреччина	1,3 тис. тон 0,9%
6	Ірак	10,0 тис. тон	5,7%	Афганістан	1,1 тис. тон 0,8%
7	Туреччина	9,1 тис. тон	5,2%	Киргистан	1 тис. тон 0,7%
		США		Росія	
1	Канада	25,1 тис. тон	19,1%	Туреччина	44,3 тис. тон 48,9
2	Іспанія	24,4 тис. тон	18,6%	Казахстан	11,4 тис. тон 12,6
3	Мексика	14,3 тис. тон	10,9%	Азербайджан	11,3 тис. тон 12,5
4	Туреччина	11,7 тис. тон	8,9%	Беларусь	9,1 тис. тон 10,0
5	Франція	8,8 тис. тон	6,7%	Іран	4,5 тис. тон 5,0
6	Йорданія	5,6 тис. тон	4,3%	Греція	3,8 тис. тон 4,2
7	Кувейт	4,7 тис. тон	3,6%	Арменія	1,7 тис. тон 2,0

Румунія

Головними покупцям румунського насіння соняшнику в 2014 році є країни ЄС (874,6 тис.т, або 66,2% від загального експорту), Пакистан (185,7 тис. т, або 14,5%) та Туреччина (174,3 тис. т, або 13,2%). Разом на них припадає майже 94%. Серед країн ЄС найбільшими покупцями є Франція (199,5 тис. т, или 15,1% от общего экспорта), Угорщина (150,8 тис. т, або 11,4%), Нідерланди (145,7 тис. т, або 11,0%), Іспанія (131,1 тис. т, або 9,9%), Італія (111,2 тис. т, або 8,4%) та Португалія (77,7 тис. Т., або 5,9%).

Болгарія

2014 року більш ніж 4/5 усього болгарського експорту соняшнику (84,0%) було спрямовано до країн Європейського Союзу. Основними імпортерами були такі країни ЄС: Нідерланди (236,6 тис. т, або 27,0% від загального експорту 2014 р.), Португалія (96,2 тис. т), Франція (79,8 тис. т), Іспанія (74,2 тис. т), Німеччина (62,3 тис. т), Румунія (38,7 тис. т). Решта болгарського соняшнику переважно було спрямовано до Туреччини (92,5 тис. т, або 10,6%).

Угорщина

2014 року майже весь угорський експорт соняшнику (96,6%) було спрямовано до країн ЄС.

Франція

Як і Угорщина, Франція 2014 року майже весь (98,1%) свій експорт соняшнику спрямувала до країн ЄС.

Молдова

Найпотужнішим покупцем молдавського соняшнику є Туреччина (80,7 тис. т, або 32,6% від загального експорту 2014 р.). До країн Європейського Союзу було спрямовано 41% усього експорту (101,5 тис. т). Основними імпортерами молдавського соняшнику були такі країни ЄС: Румунія (40,3 тис. т, або 16,3% від загального експорту), Великобританія (40,1 тис. т, або 16,2%, Польща (8 тис. т, або 3,2%), Німеччина (2,9 тис. т, або 1,2%).

Іншими важливи покупцями молдавського соняшнику 2014 року стали Гон Конг (7,3 тис. т, або 3%), Пакистан (7,0 тис. т, або 2,8%), Швейцарія (4,6 тис. т, або 1,9%), Нова Зеландія (3,5 тис. т, або 1,4%).

Словаччина

2014 року практично весь експорт соняшнику (99,9%) зі Словаччини було спрямовано до країн ЄС.

Китай

Географія експорту китайського соняшнику досить різноманітна. Проте всі основні покупці або представляють Південно-азійський регіон, або розташовані уздовж головного морського торговельного шляху з Китаю до

Європи (відчувається вплив фактора логістичних витрат). Найбільшим покупцем китайського соняшника 2014 року став Єгипет (36 тис. т, або 20,5% від загального експорту). Іншими важливими покупцями стали країни Перської затоки – Іран (27,4 тис. т, або 15,6%), Об'єднані Арабські Емірати (17,1 тис. т, або 9,7%), Кувейт (12,0 тис. т, або 6,8%), Ірак (10,0 тис. т, або 5,7%); В'єтнам (17,0 тис. т, або 9,7%); Туреччина (9,1 тис. т, або 5,2%); М'янма (6,7 тис. т, або 3,8%) і Таїланд (5,6 тис. т, або 3,2%).

Казахстан

Основними імпортерами казахського насіння соняшника є Узбекистан (72,1 тис. т, або 48,9%) та Китай (60,8 тис. т, або 41,2%).

США

2014 року експорт насіння соняшника з США здійснювався в першу чергу до Європи (63,4 тис. т, або 48,5%, в т.ч. країни ЄС – 43,7 тис. т, або 36,1% від загального експорту соняшника з США), яка є найбільшим експортним ринком насіння соняшника в світі, та Канади (25,1 тис. т, або 19,1%) і Мексики (14,3 тис. т, або 10,9%). Серед європейських країн найбільшими імпортерами американського соняшника були Іспанія (24,4 тис. т), Туреччина (11,7 тис. т) і Франція (8,8 тис. т). Іншими важливі покупцями американського соняшнику 2014 року стали Йорданія (5,6 тис. т, або 4,3%), Кувейт (4,7 тис. т, або 3,6%), Ізраїль (4,6 тис. т, або 3,5%).

Росія

2014 року майже 1/2 усього російського експорту соняшнику (48,9%) було спрямовано до Туреччини.

Іншими важливі імпортерами російського соняшнику 2014 року стали колишні республіки Радянського Союзу та країни, що мають з Росією спільний кордон: Казахстан (11,4 тис. т), Азербайджан (11,3 тис. т), Беларусь (9,1 тис. т), Іран (4,5 тис. т), Армєнія (1,7 тис. т, або 1,9%), Узбекистан (1,4 тис. т, або 1,5%).

Ще одним важливим торговельним партнером Росії на цьому ринку 2014 року стала Греція (3,8 тис. т, або 4,2%).

4. Основні імпортери насіння соняшника (країнова орієнтація) 2007-2014 роки.

Традиційно основними імпортерами насіння соняшнику в світі є країни ЄС, які спільно створюють єдиний ринок ЄС (EU-28).

У 2014 році на цьому ринку країнами світу (з урахуванням у т.ч. країн ЄС) сукупно було реалізовано 3,2 млн. т соняшнику, або 71,2% від загальносвітового обсягу імпорту соняшника у фізичному (натуральному) вимірі.

Більшу частину з цього імпорту склав імпорт країн ЄС один одному (внутрірегіональна торгівля) – 3,0 млн. т, або 92,7%. Решта 0,2 млн. т (а

точніше 232,4 тис. т соняшнику) - це імпорт до Європейського союзу з усіх інших країн.

Країнами ЄС - найбільшими імпортерами насіння соняшнику в 2014 році є:

Нідерланди – 646,4 тис. т, або 14,4% від загальносвітового імпорту (1-е місце в ЄС та у світі загалом за підсумками 2014 року),

Німеччина – 475,0 тис. т, або 10,6% (відповідно 2-е та 3-є місця),

Іспанія – 411,5 тис. т, або 9,1% (3-є та 4-е місця),

Франція – 361,5 тис. т, або 8,0% (4-е та 5-е місця),

Угорщина – 251,4 тис. т, або 5,6% (5-е та 6-е місця),

Португалія – 230 тис. т, або 5,1% (6-е та 7-е місця),

Італія – 176,2 тис. т, або 3,9% (7-е та 8-е місця),

Румунія – 119,0 тис. т, або 2,6% (8-е та 10-е місця),

Австрія – 118,6 тис. т, або 2,6% (9-е та 11-е місця),

Чехія – 95,3 тис. т, або 2,1% (10-е та 13-е місця).

Крім країн ЄС великим імпортером насіння соняшнику в світі є Туреччина (556 тис. т, або 12,4% від загальносвітового імпорту), яка після ЄС є другим найбільшим в світі ринком збуту. У 2007-2013 роках Туреччина посідала 1-е місце серед країн світу за обсягом фізичного імпорту соняшника. 2014 року вона поступилась першістю лише Нідерландам.

Решта країн ключових імпортерів насіння соняшнику:

- ПАР – 127,1 тис. т, або 2,8% від загальносвітового імпорту (9-е місце в світі),

- Пакистан – 97,1 тис. т, або 2,2% (12-е місце),

- Боснія і Герцеговина – 71,8 тис. т, або 1,6% (15-е місце),

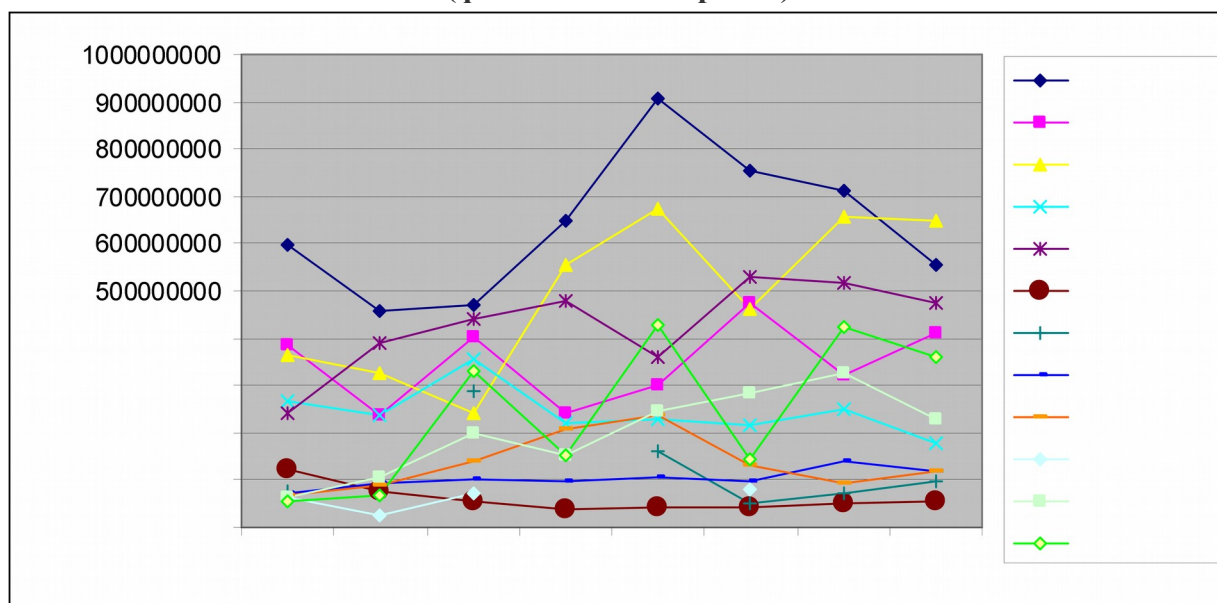
- Китай – 62,4 тис. т, або 1,4% (16-е місце),

- США – 53,5 тис. т, або 1,2% (17-е місце),

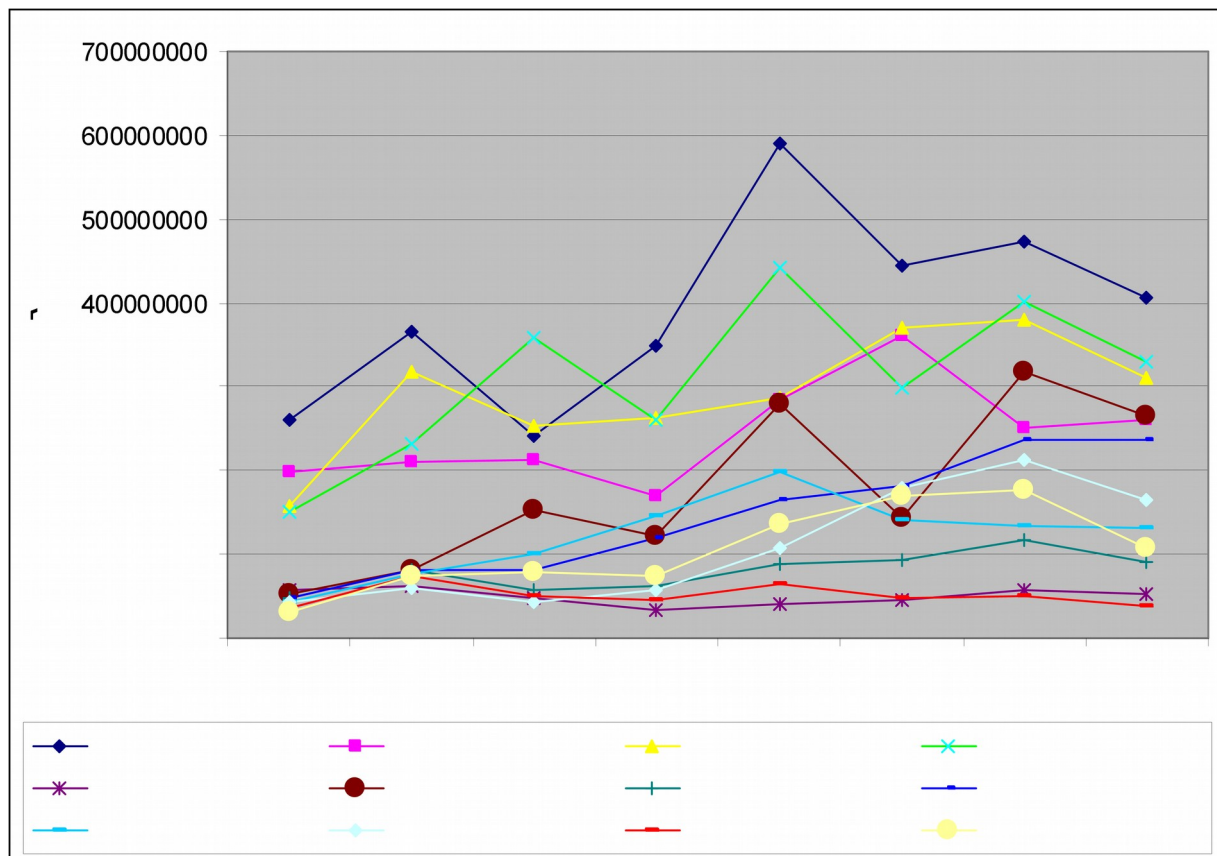
- Єгипет – 46,2 тис. т, або 1,0% (18-е місце).

(Див. Табл. 3.4 та 3.5. і Діаграму 3.5, 3.6 та 3.7)

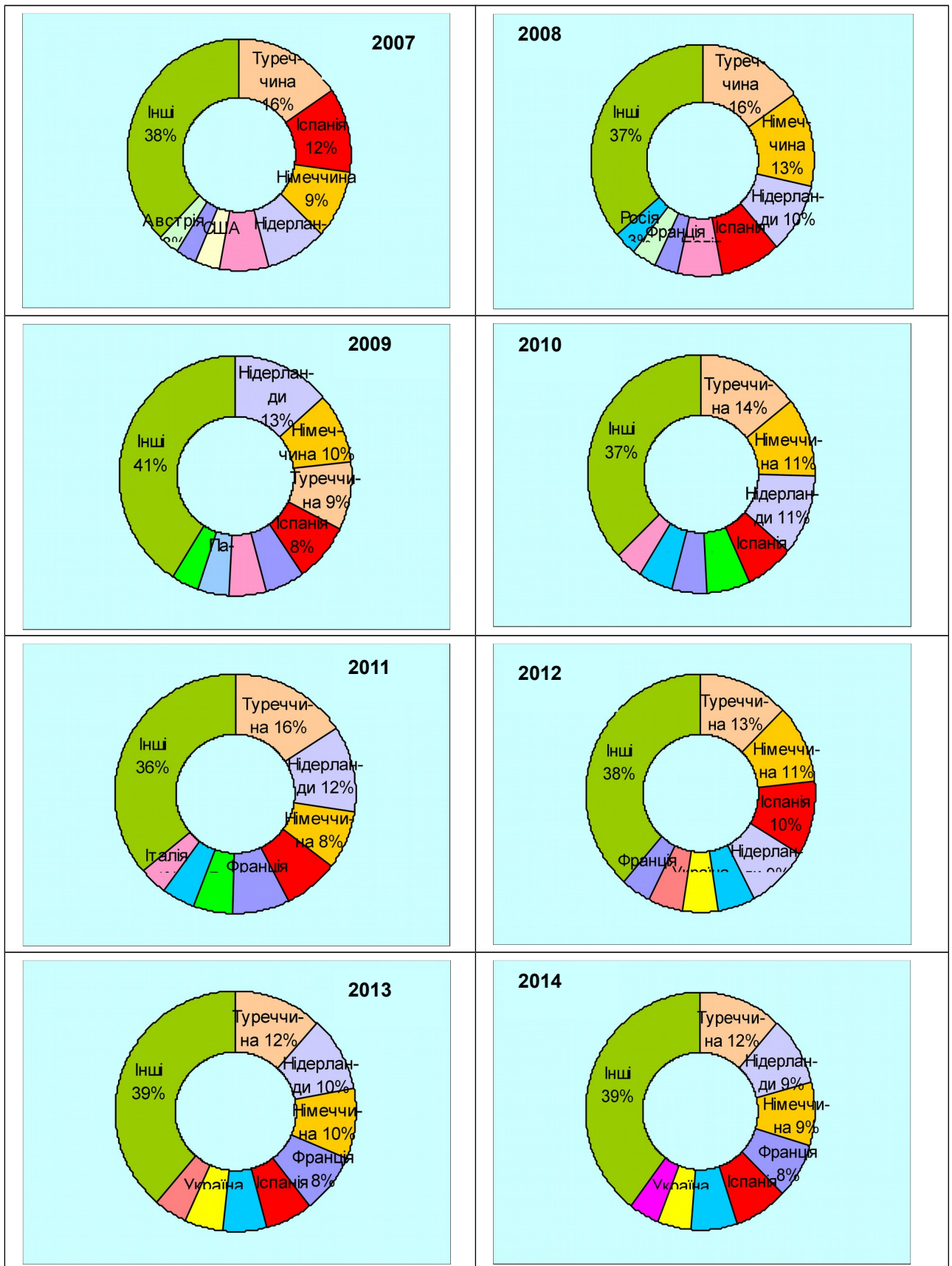
Диаграмма 3.5. Динамика импорта семян подсолнечника по странам-отправителям (ТОП-12 крупнейших стран-импортеров) в 2007-2014 гг. (физическое измерение)

Диаграмма 3.6. Динамика импорта семян подсолнечника по странам-отправителям (ТОП-12 крупнейших стран-импортеров) в 2007-2014 гг. (стоимостное измерение)

Діаграма 3.7. Динаміка долі різних країн у світовому імпорті насіння соняшника (у вартісному виразі) 2007-2014 рр. (інфографіка)

Таблиця 3.4. Основні імпортери (ТОП-20) насіння соняшника (країнова орієнтація) 2007-2014 роки, кг

	2007		2008		2009		2010		2011		2012		2013		2014	
Turkey	1	596147473	1	455994661	1	468277110	1	648611648	1	905686104	1	754162001	1	710843420	2	556908700
Spain	2	386921731	5	235776911	3	400993780	4	242003828	5	301517284	3	476416209	6	320249502	4	411498008
Netherlands	3	366346396	3	324680408	7	242475522	2	554800237	2	672142243	4	462692206	2	657545006	1	646394640
Italy	4	266045590	4	237388015	4	356380537	5	220782244	8	230911791	6	214620043	8	249551012	8	176225701
Germany	5	243408688	2	390167693	2	441281534	3	478718949	4	360686392	2	530337175	3	516568439	3	475033761
USA	6	123488659	10	77905902	19	55122151	15	37881796	17	42784994	19	40988907	15	50674653	17	53517959
Pakistan	7	74950622			6	287119940			9	158955304	15	50209428	12	70004710	12	97114950
Austria	8	71851112	7	91369793	11	101889187	9	96893572	10	107217080	9	98444437	9	141315732	11	118591324
Romania	9	66650420	9	89576435	10	141061972	6	208284003	7	237374844	8	131205838	11	93355317	10	118928096
Kazakhstan	10	62924850	18	25752067	16	69930707					11	81832947				
Portugal	11	61976564	6	106492520	9	198075354	8	151224860	6	244918370	5	285185491	5	324967469	7	230263341
France	12	56384000	11	66480391	5	330045165	7	152226600	3	426495900	7	142414257	4	425216232	5	361467071
United Kingdom	13	43154777	8	90256196	17	68811488	12	58514801	13	65979513	20	40730684	18	39960908		
Bosnia Herzegovina	14	39599436	12	46674201	18	58414962	13	38975728	16	44815541	17	42950531	16	49995165	15	71793983
Argentina	15	34467522	15	27319931	8	203343384	14	37963235								
Poland	16	28396109	14	28652271			18	32992590			16	45343392	17	48249036	20	43062770
Australia	17	25914189														
Hungary	18	25833200	19	24042200			11	61638356	14	63069300	10	82786400	7	297729631	6	251385106
Croatia	19	22444509														
United Arab Emirates	20	21361023	20	21545122												
Belgium			13	30257623	12	100960255	20	32490671	11	98800000	14	51795382	10	135658506	14	89055525
Serbia			16	26519650			16	37691682								
Greece			17	26252313	20	52659214										
South Africa					13	89236577	17	37031891	19	37445836			19	34467091	9	127108321
Georgia					14	87326808										
Morocco					15	71781652	10	66969933	12	90100307			20	34182859		
Russian Federation							19	32794243								
Egypt									15	55257145	12	81789993	13	63336436	18	46241373
Czech Rep.									18	38049215	18	41690195	14	53432782	13	95329794
Belarus									20	35849329						
Slovakia											13	71097219				
China															16	62384549
Bulgaria															19	45423691

Всього (світ)	2942653067	2740637106	4213527974	3677946926	4673159999	4132456814	4722185266	4497402921
----------------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------

Джерело: UN Comtrade (International Trade Statistics Database)

Таблиця 3.5. Основні імпортери (ТОП 20) насіння соняшника (країнова орієнтація) 2007-2014 роки, дол. США

	2007		2008		2009		2010		2011		2012		2013		2014	
Turkey	1	260166488	1	365145129	3	24064880	1	34969041	1	58957685	1	443958940	1	474001893	1	406154955
Spain	2	198627857	4	210731645	4	21264181	4	16933300	4	28489925	3	360237080	5	251203523	5	259663351
Germany	3	157107000	2	316912000	2	25294800	2	26349356	3	28563834	2	370255740	3	380965983	3	309767562
Netherlands	4	150934956	3	232735759	1	35770269	3	26104655	2	44145584	4	299296275	2	401219420	2	330417152
Italy	5	115605268	5	151523737	6	13198458	8	89201427	8	14903382	10	135890233	11	134406472	11	93975338
USA	6	58303753	2	61474528	14	48637282	6	32700739	8	41207038	16	44759830	17	56752863	18	52491454
France	7	52575951	6	82223695	5	15408263	6	12236268	5	278701154	8	143158413	4	317652526	4	264585607
Austria	8	47898419	7	81955051	12	56300788	0	62178718	1	87264198	12	93541029	12	118231621	12	91583906
Russian Federation	9	47822857	8	80738609	9	81033478	7	119523644	2	16530234	5	182127515	6	235640348	6	237214497
Romania	10	43628438	9	75370821	8	10082834	5	14659213	7	19829458	9	141314316	10	134763891	9	132258940
Ukraine	11	43584655	1	60608854	15	44112606	11	58350041	6	10852980	6	179301261	7	211802433	7	165011971
United Kingdom	12	35062636	3	73735179	13	50365877	4	45538921	0	63991817	15	48936704	18	49209896	20	39135341
Portugal	13	30907052	0	73128904	10	79756669	9	73298635	5	13679775	7	170140016	8	177362112	10	106433343
Pakistan	14	29084015	11	73128904	7	115616034			11	10484312			16	72801389	13	88864864
Hungary	15	25559000	1	25085000			1	48491000	1	7			9	164078044	8	139324484
Bulgaria	16	22247153	6	36586784	18	31919587	1	27169995	7	50261000	13	70136000	15	78061268	14	83793961

Poland	17	22211328	4 1 5	30718165			8 1 7	28073775	2 0	32909283	18	38743585	19	41833008		
Bosnia Herzegovina	18	19532585	1 7	23697613												
China	19	18552104					1 5	40799469	1 6	52750402	20	36019417				
United Arab Emirates	20	16920143	1 8	23669131												
Canada			1 9	21562047	20	25868915	2 0	22573346								
Argentina			2 0	20293187	11	63008804										
Belgium					16	4400827			1 4	64898249	17	40478520	14	95938111	16	59322092
South Africa					17	32392381									17	58240774
Georgia					19	29644404										
Egypt							1 3	45737990	1 3	78454548	11	116426741	13	102901259	15	68973645
Iran							1 9	23945021								
Morocco									1 9	33982333						
Slovakia											19	38085472				
Czech Rep.													20	33817017	19	47882866
Всього (світ)		1669549202		2382548861		2549727964		2417100413		3744109120		3486826337		3989938200		3512076393

Джерело: UN Comtrade (International Trade Statistics Database)